

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS TARNYBOS STATUTO 5, 6, 12, 28, 36, 47, 53, 57, 66,
70, 74, 78 IR 79 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai.

Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. XV-439 „Dėl Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, tarp pagrindinių Vyriausybės veiklos kryptių 14 punkte numatyta stiprinti viešąją tvarką, didinti teisėsaugos pareigūnų skaičių regionuose, investuoti į statutinių pareigūnų darbo sąlygas ir kvalifikaciją. Vyriausybės programoje numatyta:

466 punkte – stiprinti viešąjį saugumą;

468 punkte – siekti nuosekliai ir tolygiai didinti statutinių pareigūnų darbo užmokestį visose pareigūnų grandyse ir kad pareigūnų socialinės garantijos atitiktų jų statusą;

469 punkte įsipareigojama išsaugoti statutiniams pareigūnams nustatytas socialines garantijas;

470 punkte – siekti sudaryti sąlygas statutiniams pareigūnams lanksčiau derinti tarnybos ir šeimos gyvenimą;

473 punkte – didinti teisėsaugos ir teisėtvarkos institucijų pareigūnų skaičių taip užtikrinant tinkamą jų funkcijų atlikimą.

Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 5, 6, 12, 28, 36, 47, 53, 57, 66, 70, 74, 78 ir 79 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas siekiant įgyvendinti pirmiau paminėtas Vyriausybės programos nuostatas.

Pastarųjų metų krizės bei išmoktos pamokos parodė, koks svarbus yra viešojo saugumo institucijų gebėjimas greitai ir laiku reaguoti į naujai kylančias grėsmes, gebėti prisitaikyti prie nuolat besikeičiančio konteksto ir grėsmių. Kartu pabrėžtinas ir vienas iš viešojo saugumo uždavinių – kasdienio gyventojų saugumo užtikrinimas, kuris tiesiogiai susijęs su visuomenės saugumo jausmu. Saugiai besijaučianti visuomenė yra viena iš esminių visuomenės atsparumo prielaidų.

Viešojo saugumo institucijos susiduria su šiais esminiais iššūkiais, kurie gali trukdyti efektyviai užtikrinti visuomenės saugumą: ilgą laiką matomas mažėjantis noras rinktis pareigūno profesiją, sunkumai išlaikant patyrusius pareigūnus, dideli darbo krūviai dėl personalo trūkumo bei nuolat didėjančių statutinių įtaigų funkcijų apimčių. Dėl šių aplinkybių statutinių įtaigų vykdomų funkcijų kokybė gali nukentėti.

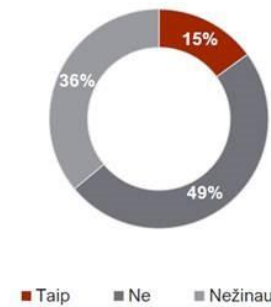
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai pavaldžių statutinių įtaigų darbuotojų pasitenkinimo darbu tyrimo, atlikto 2024 m., duomenimis, sumažėjo pareigūnų pasitenkinimas darbu:

Sumažėjo pareigūnų pasitenkinimas darbu

(VRM pavaldžių statutinių įstaigų darbuotojų pasitenkinimo darbu tyrimas, 2024 m.)

Pareigūnų pasitenkinimas	2020 m.	2022 m.	2024 m.
Darbo krūviu	63%	54%	52%
Socialinėmis garantijomis	66%	62%	52%
Skatinimo ir motyvavimo sistema		40%	32%
Darbo užmokesčiu	52%	38%	27%
Bendras pasitenkinimas darbu	67%	62%	55%

Ar Jūs per artimiausius 12 mėn. planuojate išeiti iš Statutinių tarnybų?

- Nuolat mažėja pasitenkinimas darbo užmokesčiu, darbo krūviu, socialinėmis garantijomis ir skatinimo sistema.
- Beveik du kartus (iki 27%) sumažėjo pasitenkinimas darbo užmokesčiu (labiausiai patenkinti vadovai).
- 15% pareigūnų per artimiausius 12 mėn. planuoja palikti tarnybą dėl per mažo darbo užmokesčio, netinkamo darbo ir asmeninio gyvenimo balanso ir dėl didelio darbo krūvio.

GRĖSMĖ! Jeigu **15 %** paliktų tarnybą, pareigūnų trūkumas VRM statutinėse įstaigose sieks **33 %**.

Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu siūloma pagerinti vidaus tarnybos sistemos pareigūnų (toliau – pareigūnai) socialines garantijas ir darbo apmokėjimo sąlygas.

Įstatymo projekto tikslai:

- Siekiant pagerinti pareigūnų darbo apmokėjimo sąlygas, padidinti pareigūnų pareigybių minimalius pareiginių algų koeficientus ir, atsižvelgus į tai, tarnaujančių pareigūnų pareigines algas.
- Siekiant motyvuoti pareigūnus likti tarnyboje, nustatyti pareigūnams kompensaciją už ilgalaikę tarnybos trukmę.
- Numatyti palankesnes sąlygas mokėti vienkartinės skatinamąsias išmokas pareigūnams bei aprūpinti statutinių profesinio mokymo įstaigų kursantus maistu, taip pat sudaryti galimybę šakos kolektyvinėse sutartyse susitarti dėl palankesnių mokymosi atostogų suteikimo bei apmokėjimo sąlygų ir tvarkos.
- Patikslinti Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto (toliau – Statutas) nuostatas, ištaisant techninius neatitikimus bei atsižvelgiant į taikymo metu kylančias problemas.

Įstatymo projekto nuostatos dėl pareigūnų darbo užmokesčio didinimo ir kompensacijos už ilgalaikę tarnybą skyrimo bei jos dydžio parengtos atsižvelgiant į 2026–2028 metų biudžeto patvirtinimo įstatymo projekte numatytus skirti papildomus asignavimus pareigūnų darbo užmokesčiui padidinti.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projektą parengė Vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo politikos grupės (vadovas Darius Domarkas, tel. +370 5 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrm.lt) vyriausioji patarėja Irina Malukienė (tel. +370 5 271 8816, el. p. irina.malukiene@vrm.lt) ir patarėja Inga Prialgauskienė (tel. +370 5 271 8233, el. p. inga.prialgauskien@vrm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

- Statuto 5 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Statuto priede nurodytų 8, 9 ir 10 pareigybių grupių pareigybėms būtinas ne žemesnis kaip vidurinis išsilavinimas ir įgyta *profesinė* kvalifikacija.
- Statuto 6 straipsnio 4 dalyje ir 57 straipsnio 1 dalies 3 punkte *kenksmingi ir pavojingi veiksniai* skirtingai įvardijami, tad yra sąvokų nesuderinamumas. Be to, vartojama sąvoka *kenksmingieji ir pavojingieji veiksniai* neatitinka nei Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir

sveikatos įstatyme vartojamų sąvokų, nei su Valstybine lietuvių kalbos komisija suderinta, o Lietuvos Respublikos terminų banke patvirtinta sąvoka *kenksmingi ir pavojingi veiksniai*, todėl yra tikslintina.

3. Statuto 12 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad su kursantų (studentų) mokymu susijusios išlaidos apskaičiuojamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinama statutinių profesinio mokymo įstaigų profesinio mokymo lėšų skaičiavimo vienam *mokiniui* metodika.

4. Statuto 28 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad centrinių statutinių įstaigų vadovus 5 metams į pareigas skiria ir iš jų atleidžia Vyriausybė ministro teikimu, jeigu kituose šių įstaigų veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose nenustatyta kitaip. Centrinės statutinės įstaigos vadovas, kurio veiklą, pasibaigus jo pirmajai kadencijai, ministro sudaryta tarnybinės veiklos vertinimo komisija įvertina kaip viršijančią lūkesčius arba atitinkančią lūkesčius (iki 2023 m. gruodžio 31 d. įvertinta gerai ir (ar) labai gerai), gali būti teikiamas skirti į šias pareigas antrai kadencijai. Šiai nuostatai trūksta teisinio aiškumo, nes akivaizdu, kad sprendimui dėl teikimo skirti antrai kadencijai priimti centrinės statutinės įstaigos vadovo tarnybinė veikla komisijoje turi būti įvertinta dar nepasibaigus jo pirmajai kadencijai.

Statuto 28 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad pasibaigus centrinės statutinės įstaigos vadovo kadencijai ar šios įstaigos vadovo pavaduotojo tarnybos einant šias pareigas laikotarpiui, jeigu jie nesutinka šio straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka būti paskirti į kitas pareigūno pareigas, šie pareigūnai atleidžiami iš vidaus tarnybos Statuto 74 straipsnio 1 dalies 16 punkte nustatytu pagrindu.

5. Pagal Statuto 36 straipsnio 15 dalies 3 punktą pareigūnų tarnybinės veiklos vertinimo komisija, įvertinusi pareigūno tarnybinę veiklą kaip viršijančią lūkesčius, pareigūną į pareigas skiriančiam asmeniui gali siūlyti taikyti pareigūnui tik Statuto 39 straipsnio 2 dalies 2, 3, 4 ir 5 punktuose nustatytas skatinimo priemones.

6. Pagal Statuto 53 straipsnio 7 dalį mokymosi atostogų suteikimo pareigūnams ir jų apmokėjimo sąlygas ir tvarką nustato ministras.

7. Pagal Statuto 66 straipsnį kursantai jų pasitelkimo statutinių įstaigų veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose nustatytoms funkcijoms atlikti specialių tarnybinių užduočių, susijusių su apribojimu palikti specialios tarnybinės užduoties vietą, vykdymo laikotarpiu, taip pat atliekantys tarnybą lauko sąlygomis (lauke arba nešildomose patalpose) kursantai aprūpinami maistu pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytas fiziologines mitybos normas arba jiems mokama Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyto dydžio maitinimosi išlaidų pinigine kompensacija.

8. Pagal Statuto 70 straipsnio 8 dalį asmeniui, priimamam į vidaus tarnybą Statuto 13 ar 14 straipsnyje nustatytais atvejais ir skiriamam į pareigūno pareigas tam tikroje tarnybos vietovėje, taip pat pareigūnui, Statuto 27 ir 30 straipsniuose nustatytais atvejais perkeliama į pareigas kitoje tarnybos vietovėje, su statutine įstaiga sudariusiems papildomą susitarimą, pagal kurį paskirtasis ar perkeltasis į pareigas įsipareigoja susitarime nustatytą laiką, bet ne trumpiau kaip 3 metus, išdirbti susitarime nurodytoje statutinėje įstaigoje ar šios įstaigos padalinyje, gali būti skiriama iki 7 minimaliųjų mėnesinių algų dydžio vienkartinė skatinamoji išmoka. Vienkartinės skatinamosios išmokos mokamos iš centrinei statutinei įstaigai skirtų valstybės biudžeto asignavimų ar kitų teisėtai gautų lėšų.

Remiantis šia nuostata savivaldybių administracijos skiria lėšas pareigūnams regionuose pritraukti, tačiau nustatytas minėtoje normoje skatinamosios išmokos dydžio apribojimas yra nelankstus ir netikslingas, kadangi savivaldybių administracijos, atsižvelgdamos į pareigūnų trūkumą savivaldybėje, gali skirti daugiau lėšų vienkartinę skatinamajai išmokai mokėti, negu nustatyta Statute.

9. Pagal Statuto 74 straipsnio 1 dalies 16 punktą pareigūnas atleidžiamas iš vidaus tarnybos pasibaigus įstatymų nustatytam tarnybos einant tam tikras pareigas laikotarpiui, kai jis nesutinka eiti jam pasiūlytų kitų pareigų. Tačiau ši nuostata nesuderinta su Statuto 28 straipsnio 1 ir 4 dalimis, pagal kurias centrinių statutinių įstaigų vadovai skiriami įstatymų nustatyta kadencijai, kuriai pasibaigus jie gali būti atleisti iš vidaus tarnybos ir jiems neprivalo būti siūlomos kitos pareigos, jeigu prieš paskiriant į centrinės statutinės įstaigos vadovo pareigas jie nėjo pareigūno pareigų.

10. Statuto 71 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad pareigūnas Statuto 74 straipsnio 1 dalies 16 ir 18 punktuose nurodytais pagrindais atleidžiamas iš vidaus tarnybos kitą dieną po to, kai pasibaigia įstatymų nustatytas tarnybos einant tas pareigūno pareigas laikotarpis arba Statuto 49 straipsnio 1 dalies 1–10 punktuose nurodytos aplinkybės, dėl kurių pareigūnas iš centrinės statutinės įstaigos personalo rezervo buvo laikinai pasitelktas pareigūno tarnybinėms pareigoms atlikti grąžinant jį į vidaus tarnybą. Esamas teisinis reguliavimas stokoja teisinio aiškumo, kurią dieną reikia atleisti pareigūną iš tarnybos tais atvejais, kai nurodyta „kita diena“ yra ne darbo arba švenčių diena.

11. Statuto priede yra nustatyti minimalūs pareigūnų pareiginių algų koeficientai pagal pareigybių grupes, taip pat nustatyta, kurioms pareigybių grupėms priskiriamos konkrečios pareigūnų pareigybės. Nors įsigaliojus Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto pakeitimo įstatymui Nr. XIV-2404 minimalūs pareigūnų pareiginių algų koeficientai nuo 2024 m. sausio 1 d. buvo padidinti, tačiau Statuto priedo 10 pareigybių grupės pareigūnų, kuriems taikomi reikalavimai sveikatos būklei, fiziniam pasirėngimui ir nepriekaištingai reputacijai, kiti apribojimai, susiję su tarnyba, o tarnybos pobūdis susijęs su didele profesine rizika, minimali pareiginė alga tik 10,5 proc. didesnė nei šalies minimalioji mėnesinė alga, kuri mokama už nekvalifikuotą darbą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

4.1. Tikslinama centrinių statutinių įstaigų vadovų skyrimo antrai kadencijai tvarka.

Įstatymo projektu siūloma patikslinti Statuto 28 straipsnio 1 dalies nuostatas siekiant teisinio aiškumo, kad sprendimas dėl centrinės statutinės įstaigos vadovo teikimo skirti antrai kadencijai būtų priimtas centrinės statutinės įstaigos vadovo tarnybinę veiklą tarnybinės veiklos vertinimo komisijoje įvertinus dar nepasibaigus jo pirmajai kadencijai.

4.2. Patikslinami atleidimo pagrindai kadenciją baigusiems centrinių statutinių įstaigų vadovams, taip pat pasibaigus įstatymų nustatytam tarnybos einant tam tikras pareigas laikotarpiui.

Įstatymo projektu siūloma patikslinti atleidimo iš vidaus tarnybos pagrindus, nustatytus Statuto 74 straipsnio 1 dalyje, atsižvelgiant į Statuto 28 straipsnio 1 ir 4 dalių nuostatas, ir aiškiau sureguliuoti centrinių statutinių įstaigų vadovų, skiriamų įstatymų nustatyta kadencijai, ir kitų pareigūnų, skiriamų į pareigas įstatymų nustatytam laikotarpiui, atleidimo iš tarnybos pagrindus.

Taikant galiojantį reguliavimą, praktikoje kyla neaiškumų dėl sprendimų priėmimo ir centrinių statutinių įstaigų vadovų atleidimo pagrindo, kai pasibaigia centrinės statutinės įstaigos vadovo kadencija, jei šie vadovai iki paskyrimo į šias pareigas nėjo pareigūno pareigų ir dėl to nėra pagrindo juos paskirti į laisvas pareigūno pareigas, kurias jie ėjo iki paskyrimo į centrinės statutinės įstaigos vadovo pareigas.

Atsižvelgus į tai ir siekiant nustatyti aiškius atleidimo pagrindus centrinių statutinių įstaigų vadovams bei kitiems pareigūnams, kurie paskiriami į tam tikras pareigas nustatytam laikotarpiui, Įstatymo projektu siūloma:

- 1) pripažinti netekusia galios Statuto 28 straipsnio 5 dalį, kuri dubliuoja atleidimo pagrindus;

2) Statuto 74 straipsnio 1 dalies 16 punkte patikslinti atleidimo pagrindą, kai pasibaigia centrinės statutinės įstaigos vadovo kadencija;

3) Statuto 74 straipsnio 1 dalies 19 punkte nustatyti naują atleidimo pagrindą pareigūnui – pasibaigus įstatymų nustatytam tarnybos einant tam tikras pareigas laikotarpiui, kai pareigūnas nėra paskiriamas į kitas pareigūno pareigas.

Dėl siūlomų pakeitimų tikslinamos ir atitinkamos Statuto 78 ir 79 straipsnių nuostatos.

Siekiant teisinio aiškumo taikant Statuto 78 straipsnio 3 dalyje nustatytą reglamentavimą dėl atleidimo iš vidaus tarnybos *kitą dieną po to, kai pasibaigia centrinės statutinės įstaigos vadovo kadencija ar įstatymų nustatytas tarnybos einant tam tikras pareigūno pareigas laikotarpis*, kai nurodyta „kita diena“ yra ne darbo arba švenčių diena, šios dalies nuostatos yra papildytos nustatant, kad kai kita diena yra ne darbo ar švenčių diena, šis pareigūnas atleidžiamas iš vidaus tarnybos po jos einančią darbo dieną.

Be to, siekiant išvengti praktikoje kylančių neaiškumų, Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad tokiu atveju suformuluota taisyklė dėl atleidimo dienos nukėlimo į artimiausią darbo dieną nebūtų laikoma kadencijos ar nepertraukiamo tarnybos laiko pratęsimu ir nedarytų įtakos išeitinės išmokos dydžiui. Pavyzdžiui, centrinės statutinės įstaigos vadovo kadencija yra 5 metai, pritaikius pirmiau nurodytą taisyklę ir nukėlus atleidimo dieną į artimiausią darbo dieną, prisidėtų dar viena ar kelios dienos prie 5 metų. Statuto 79 straipsnio 1 dalyje (ji keičiama Įstatymo projekto 13 straipsniu) nustatyta „*Statuto 74 straipsnio 1 dalies 4, 11, 14, 16 ir 19 punktuose nurodytais pagrindais atleidžiamam iš vidaus tarnybos pareigūnui išmokama 2 mėnesių jo vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka. Ši išmoka pareigūnams, nepertraukiamai ištarnavusiems ilgiau kaip 5 metus, didinama pusantro karto, nepertraukiamai ištarnavusiems ilgiau kaip 10 metų, – du kartus, nepertraukiamai ištarnavusiems ilgiau kaip 20 metų, – tris kartus*“. Atsižvelgus į tai, Statuto 78 straipsnio 3 dalies pakeitimas leis išvengti situacijų, kai, pavyzdžiui, centrinės statutinės įstaigos vadovas iki paskyrimo į šias pareigas nėjo pareigūno pareigų ir bus atleidžiamas pasibaigus 5 metų kadencijai, nepagrįstai gautų didesnę išeitinę išmoką tik dėl to, kad pasibaigus kadencijai ne darbo arba švenčių dieną jo atleidimo diena bus perkelta į po jos einančią darbo dieną.

4.3. Sudaromos galimybės šakos kolektyvinėje sutartyje nustatyti palankesnes mokymosi atostogų suteikimo ir apmokėjimo sąlygas.

Įstatymo projektu siūloma papildyti Statuto 53 straipsnio 7 dalį nuostata, pagal kurią šakos kolektyvinėje sutartyje gali būti susitarta dėl mokymosi atostogų pareigūnams kitokių suteikimo, apmokėjimo sąlygų ir tvarkos. Ši nuostata užtikrins galimybę nustatyti palankesnes mokymosi atostogų suteikimo sąlygas, sudarant geresnes galimybes ir skatinant pareigūnus įgyti aukštesnį išsilavinimą, atsižvelgiant į statutinės įstaigos poreikius.

4.4. Nustatoma galimybė profesinio ir įvadinio mokymo metu aprūpinti kursantus maistu.

Įstatymo projektu siūloma papildyti Statuto 66 straipsnį nuostata, pagal kurią iš centrinei statutinei įstaigai skirtų asignavimų ir kitų teisėtai gautų lėšų centrinės statutinės įstaigos vadovo nustatyta tvarka kursantai gali būti aprūpinami maistu pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytas fiziologines mitybos normas arba jiems gali būti mokama Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyto dydžio maitinimosi išlaidų pinigine kompensacija kursantų profesinio ir įvadinio mokymo statutinėje profesinio mokymo įstaigoje metu. Atsižvelgiant į poreikį gerinti pritraukimo į vidaus tarnybą sąlygas, siūloma įtvirtinti nuostata siekiama paskatinti asmenis rinktis pareigūno profesiją stojant į statutines profesinio mokymo įstaigas.

4.5. Sudaromos galimybės mokėti didesnes vienkartinės skatinamąsias išmokas tam tikruose regionuose tarnaujantiems pareigūnams.

Įstatymo projektu siūloma atsisakyti Statuto 70 straipsnio 8 dalyje nustatyto iki 7 minimaliųjų mėnesinių algų dydžio (sudaro 7 266,00 eurus taikant 2025 m. nustatytą minimaliosios mėnesinės algos dydį ir 8071,00 eurą taikant 2026 m. nustatytą minimaliosios mėnesinės algos dydį) ribojimo vienkartinės skatinamosios išmokos dydžiui, kai ši išmoka mokama iš kitų teisėtai gautų lėšų (pvz., savivaldybių biudžetų lėšų), o ne iš centrinei statutinei įstaigai skirtų valstybės biudžeto asignavimų, kadangi remiantis šia nuostata šiuo metu dėl lėšų trūkumo išmokos skiriamos ne centrinių statutinių įstaigų vadovų sprendimu, bet savivaldybių administracijų, kurios skiria lėšas pareigūnams regionuose pritraukti, sprendimu. Kai kuriose savivaldybėse, pvz., Vilniaus m., Vilniaus rajono ir kt., jau šiuo metu pareigūnui skiriama didesnė nei 7 minimaliųjų mėnesinių algų dydžio skatinamoji išmoka, kuri labai prisideda prie galimybių būstui savivaldybėje įsigyti ir paskatina pareigūnus pasirinkti tarnybą tam tikrose savivaldybėse. Atsižvelgus į tai, kad savivaldybių administracijų skiriamos vienkartinės skatinamosios išmokos kartais viršija Statute nustatytą maksimalų šios išmokos dydį, tikslinga nustatyti lankstesnį reguliavimą, kuris leistų savivaldybių administracijoms skirti pareigūnams didesnes vienkartinės skatinamąsias išmokas ir taip spręsti pareigūnų trūkumo problemas konkrečioje savivaldybėje. Tuo atveju, jei vienkartinė skatinamoji išmoka būtų mokama iš centrinei statutinei įstaigai skirtų valstybės biudžeto asignavimų, šios išmokos dydis pagal Įstatymo projekto nuostatas negalėtų viršyti 7 minimaliųjų mėnesinių algų dydžio, kadangi pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 128 straipsnio nuostatas, esminės valstybės biudžeto lėšų naudojimą reglamentuojančios sąlygos, įskaitant biudžeto išlaidų maksimalų dydį, turi būti nustatytos įstatymo lygmens teisės akte.

4.6. Motyvuojama pareigūnus ilgiau pasilikti tarnauti vidaus tarnyboje, įgijus teisę į pareigūnų ir karių valstybinę pensiją.

Siekiant motyvuoti pareigūnus ilgiau likti tarnyboje, Įstatymo projektu siūloma nustatyti naują socialinę garantiją – kas mėnesį mokamą kompensaciją už ilgalaikę tarnybą. Įstatymo projektu siūloma papildyti Statuto 70 straipsnį nauja 9 dalimi nustatant, kad pareigūnams, kurių vidaus tarnybos stažas yra 25 ir daugiau metų, taip pat pareigūnams, kurie yra ištarnavę Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 6 ir 16 straipsniuose nustatytą tarnybos laiką, jeigu jis atitinka Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nustatytą tarnybos trukmę, iš centrinei statutinei įstaigai skirtų valstybės biudžeto asignavimų kas mėnesį mokama 0,167 bazinio dydžio kompensacija už ilgalaikę tarnybą.

Pagal Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 3 dalį, taikydamos šį naują reguliavimą statutinės įstaigos turės įvertinti tarnaujančių pareigūnų, kurių vidaus tarnybos stažas yra 23,5 arba daugiau metų, bet nesiekia 25 metų, tarnybos laiką. Atkreiptinas dėmesys, kad ir šiuo metu statutinės įstaigos, pareigūnui baigus tarnybą, turi įvertinti ir apskaičiuoti pareigūnų tarnybos laiką, vadovaudamosi Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 128 „Dėl Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Nuostatai), užpildydamos pareigūno ar kario tarnybos laiko (darbo stažo) apskaitos lapą, jei pareigūnai pateikia prašymą dėl pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo. Pareigūnams, kurių vidaus tarnybos stažas nesiekia 25 metų, kompensacija už ilgalaikę tarnybą būtų skiriama atsižvelgus į statutinės įstaigos apskaičiuotą tarnybos laiką.

Pasiūlymą įtvirtinti naują socialinę garantiją nulėmė poreikis imtis neatidėliotinų veiksmų pareigūnų pasitraukimo iš tarnybos procesui stabilizuoti. Pareigūnai, ištarnavę pakankamą tarnybos laiką valstybinei pensijai skirti, palieka tarnybą, įsidarbina privačiame versle ar valstybės institucijoje

ir jiems yra skiriama valstybinė pensija. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, vidutinės valstybinės pensijos už tarnybą, paskirtos 2024 m., dydis, pvz., vidaus reikalų ministro valdymo srityje sudaro 487 eurų per mėnesį. Ši valstybinė pensija buvusiems pareigūnams yra mokama nepriklausomai nuo to, ar toks asmuo dirba privačiame, ar valstybiniame sektoriuje, ar pagal darbo sutartį, ar eina valstybės tarnautojo pareigas, tačiau tarnaujantiems pareigūnams valstybinė pensija negali būti mokama.

Atsižvelgus į tai, Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad pareigūnams būtų mokama kompensacija už ilgalaikę tarnybą, kuri iš dalies užtikrintų pareigūnui pajamas, kurias jis gautų, jeigu pasitrauktų iš tarnybos ir gautų valstybinę pensiją. Tuo tikslu ir vadovaujantis Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 5 punktu, kuriame nustatyta, kad prie neapmokestinamųjų pajamų priskiriamos Lietuvos Respublikos įstatymuose arba kituose teisės aktuose nustatyto dydžio kompensacijos, Įstatymo projektui pasirinktas kompensacijos mokėjimo modelis, kuris leis kompensuoti pareigūnams, įgijusiems teisę į pareigūnų ir karių valstybinę pensiją, negaunamos valstybinės pensijos dalį. Ši kompensacija preliminariais paskaičiavimais 2026 m. bus mokama apie 4764 (arba apie 30,1 proc.) vidaus reikalų ministro valdymo srities, 553 teisingumo ministro valdymo srities ir 541 finansų ministro valdymo srities statutinių įstaigų pareigūnui.

Tikimasi, kad siūloma nauja garantija turės teigiamą įtaką patyrusių pareigūnų motyvacijai likti tarnyboje ilgiau.

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad nušalintam nuo tarnybos pareigūnui, įskaitant nušalintąjį Baudžiamojo proceso kodekse nustatyta tvarka, nušalinimo nuo pareigų laikotarpiu kompensacija už ilgalaikę tarnybą nebūtų nemokama. Šiuo aspektu papildyta Statuto 47 straipsnio 4 dalis. To paties straipsnio 6 dalyje siūloma nustatyti, kad tais atvejais, kai nepasitvirtina aplinkybės, dėl kurių pareigūnas buvo nušalintas nuo pareigų, ir pareigūnui toliau einant savo pareigas, jam sumokamas ne tik nesumokėtas darbo užmokestis ir butpinigia, bet ir kompensacija už ilgalaikę tarnybą.

4.7. Didinamas pareigūnų darbo užmokestis.

Atsižvelgiant į numatomą šalies minimalios pareiginės algos padidinimą 11 proc., t. y. iki 1153 eurų, Įstatymo projektu siūloma pakeisti Statuto priedą ir nustatyti didesnius minimalius pareigūnų pareigybių grupių pareiginių algų koeficientus: 1 grupės – 1 proc., 2 grupės – 3 proc., 3 grupės – 5 proc., 4–9 grupių – 7 proc., 10 grupės – 10,8 proc. Šis pakeitimas palies 1342 mažiausiai uždirbančius 6–10 pareigybių grupių pareigūnus, tarnaujančius vidaus reikalų ministro valdymo srities statutinėse įstaigose, kurių pareiginė alga padidės.

Taip pat Įstatymo projektu siūloma padidinti 2 proc. pareiginę algą visiems 10 pareigybių grupės pareigūnams ir 1 proc. padidinti pareiginę algą visiems 9 pareigybių grupės pareigūnams. Jei po šio padidinimo 9 ir 10 grupių pareigūnų pareiginės algos koeficientai nesieks naujų padidintų koeficientų, jų pareiginės algos koeficientai bus „pritraukiami“ prie naujų koeficientų. Šis pokytis, kartu su minimalių pareiginės algos koeficientų padidiniu, palies apie 6100 (41 proc.) vidaus reikalų ministro valdymo srities statutinių įstaigų pareigūnų. Teisingumo ministro valdymo srityje pareiginių algų koeficientai didėtų apie 864 (35 proc.) pareigūnams, finansų ministro valdymo srityje pareiginių algų koeficientai didėtų apie 122 (9 proc.) pareigūnams.

4.8. Keičiamas pareigybių priskyrimas pareigybių grupėms.

Atsižvelgiant į statutinių įstaigų pateiktus pasiūlymus ir faktinę pareigūnų pareigybių hierarchiją, vykdomas funkcijas ir atsakomybės lygį, tikslinga į aukštesnes pareigybių grupes perkelti kai kurias pareigybes, kurios priskirtinos aukštesnei pareigybių grupei.

Atsižvelgus į Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – PAGD) struktūrą, kurioje priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba yra centrinės statutinės įstaigos valdybos struktūrinis padalinys, o centrinės statutinės įstaigos valdybos viršininko pareigybė priskirta 3 pareigybių grupei, ir siekiant suvienodinti tame pačiame hierarchinės struktūros lygmenyje esančių struktūrinių padalinių vadovų pareigybių priskyrimą pareigybių grupėms, Įstatymo projektu siūloma priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos viršininko pareigybę iš 5 pareigybių grupės perkelti į 4 grupę ir priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos viršininko pavaduotojo pareigybę iš 6 pareigybių grupės perkelti į 5 grupę.

Taip pat atsižvelgus į PAGD struktūrą, kurioje komanda yra priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos struktūrinis padalinys, kuris PAGD hierarchinėje struktūroje yra tame pačiame lygmenyje kaip skyrius, ir siekiant suvienodinti tame pačiame hierarchinės struktūros lygmenyje esančių struktūrinių padalinių vadovų pareigybių priskyrimą pareigybių grupėms, Įstatymo projektu siūloma komandos viršininko pareigybę iš 6 pareigybių grupės perkelti į 5 grupę.

Į 10 pareigybių grupę įrašoma postinio pareigybė, kadangi šiuo metu Lietuvos Respublikos muitinei tinkamos pareigybės šioje pareigybių grupėje nėra numatyta.

4.9. Atliekami tikslinamojo pobūdžio Statuto pakeitimai.

1. Kadangi pagal Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymą baigus profesinį mokymą įgyjama *kvalifikacija*, o ne *profesinė kvalifikacija*, Statuto 5 straipsnio 3 dalyje vietoj sąvokos „profesinė kvalifikacija“ siūloma vartoti sąvoką „kvalifikacija“.

2. Statuto 6 straipsnio 4 dalyje ir 57 straipsnio 1 dalies 3 punkte tikslinama vartojama sąvoka, siekiant suvienodinti Statute vartojamas sąvokas, t. y. siūloma vartoti sąvoką *kenksmingi ir pavojingi veiksniai*, nes tokia sąvoka vartojama ir Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme, taip pat yra suderinta su Valstybine lietuvių kalbos komisija ir patvirtinta Lietuvos Respublikos terminų banke. Be to, keičiamoje Statuto 6 straipsnio 4 dalyje Įsakymo projektu išbraukiama pasikartojanti nuostata, kad kenksmingų ir pavojingų veiksmų valdymo vidaus tarnybos sistemoje tvarką nustato vidaus reikalų ministras, suderinęs su teisingumo ir finansų ministrais.

3. Kadangi Statutas yra specialusis įstatymas, reglamentuojantis vidaus tarnybos santykius, ir jame yra įtvirtinta „kursanto“ sąvoka, siūloma Statuto 12 straipsnio 6 dalyje vietoj Profesinio mokymo įstatyme apibrėžtos sąvokos „mokinys“ vartoti Statuto 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžtą sąvoką „kursantas“.

4.10. Įstatymo projekto įsigaliojimas.

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad keičiamos Statuto nuostatos įsigalioja 2026 m. sausio 1 d., išskyrus Įstatymo projekto 4 straipsnio 1 dalį, kuria keičiama Statuto 28 straipsnio 1 dalis, ir Įstatymo projekto 9 straipsnį, kuriuo keičiamas Statuto 66 straipsnis, nes iki šių nuostatų įsigaliojimo Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir vidaus reikalų ministrui reikės priimti įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus. Atsižvelgiant į tai, siūloma, kad Įstatymo projekto 4 straipsnio 1 dalis ir 9 straipsnis įsigaliotų 2026 m. kovo 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Laukiami teigiami priimto įstatymo rezultatai aptarti 4 punkte.

Galimų neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas įstatymas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Įstatymo projektas nedarys įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios kitų įstatymų nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte neapibrėžiamos naujos ir nekeičiamos esamos sąvokos ir terminai.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisei.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti.

Iki 2026 m. vasario 28 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė turės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 19 d. nutarimą Nr. 1300 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto įgyvendinimo“ (projektą parengs Vidaus reikalų ministerija).

Iki 2026 m. vasario 28 d. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras turės pakeisti Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2019 m. sausio 15 d. įsakymą Nr. 1V-55 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto įgyvendinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Įstatymui įgyvendinti reikės papildomų valstybės biudžeto lėšų (mln. eurų):

Etapas	Įstaiga	Lėšų poreikis	Iš jų darbo užmokesčiui padidinti	Iš jų kompensacijai už ilgalaikę tarnybą
2026 m.	VRM	23,37	6,2*	17,17
	TM	3,66	1,67**	1,99
	FM	2,11	0,16***	1,95
Iš viso 2026 m.		29,14	8,03	21,11
2027 m.	VRM	1,08		1,08
	TM	0,32		0,32
	FM	0,08		0,08
Iš viso 2027 m.		1,48	0	1,76
2028 m.	VRM	1,59		1,59
	TM	0,14		0,14

	FM	0,05		0,05
Iš viso 2028 m.		1,78	0	1,78
Iš viso 2026-2028 m.		32,4	8,03	24,65

* Papildomas lėšų poreikis dėl minimalių pareiginės algos koeficientų padidinimo ir 9–10 pareigybių grupių pareigūnų pareiginės algos koeficientų padidinimo kartu su bazinio dydžio padidinimu visiems pareigūnams.

** Papildomas lėšų poreikis dėl minimalių pareiginės algos koeficientų padidinimo ir 9–10 pareigybių grupių pareigūnų pareiginės algos koeficientų padidinimo.

*** Papildomas lėšų poreikis dėl minimalių pareiginės algos koeficientų padidinimo ir 9–10 pareigybių grupių pareigūnų pareiginės algos koeficientų padidinimo kartu su bazinio dydžio padidinimu pareigūnams, kuriems didėja pareiginės algos koeficientai.

Papildomų lėšų poreikis vidaus reikalų ministro valdymo srities statutinėms įstaigoms (mln. eurų):

Įstaiga	2026 m.	2027 m.*	2028 m.*	Iš viso
PD	10,94	0,46	0,77	12,17
PAGD	5,68	0,25	0,29	6,22
VSAT	4,87	0,24	0,35	5,45
VST	1,51	0,11	0,13	1,76
FNTT	0,37	0,03	0,04	0,44
Iš viso	23,37	1,08	1,59	26,04

* 2027 ir 2028 m. papildomas lėšų poreikis – tik kompensacijai už ilgalaikę tarnybą.

Papildomų lėšų poreikis teisingumo ministro valdymo srities statutinėms įstaigoms (mln. eurų):

Įstaiga	2026 m.	2027 m.*	2028 m.*	Iš viso
LKT	3,34	0,22	0,05	3,61
LPT	0,32	0,1	0,09	0,51
Iš viso	3,66	0,32	0,14	4,12

* 2027 ir 2028 m. papildomas lėšų poreikis – tik kompensacijai už ilgalaikę tarnybą.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Įstatymų projektų reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „valstybės tarnyba“, „valstybės tarnautojas“, „vidaus tarnyba“, „pareigūnas“, „statutinė profesinio mokymo įstaiga“, „statutinė įstaiga“, „profesinis mokymas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Atsižvelgiant į tai, kad teikiamu Įstatymo projektu siekiama sustiprinti viešąjį saugumą užtikrinančių statutinių įstaigų pajėgumus didinant vidaus tarnybos patrauklumą ir gerinant vidaus tarnybos sistemos pareigūnų socialines garantijas bei jų darbo apmokėjimo sąlygas nuo 2026 m. sausio 1 d. ir siekiant, kad vidaus tarnybos sistemos pareigūnų darbo apmokėjimą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimai būtų svarstomi sistemiškai kartu su Lietuvos Respublikos Seime svarstomu biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimą gerinančiu Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 2, 4, 6, 7 ir 9 straipsnių bei 1 ir 2 priedų pakeitimo įstatymo projektu bei Lietuvos Respublikos 2026–2028

metų biudžeto patvirtinimo įstatymo projektu, yra neatidėliotinas poreikis, kad Įstatymo projekto nuostatos įsigaliotų 2026 m. sausio 1 d. Šiuo tikslu prašoma Lietuvos Respublikos Seimą Įstatymo projektą svarstyti skubos tvarka.
